

" अंतरी पेठू ज्ञानज्योत "

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जल्पाच.

 - सुधारित अभ्यासक्रम -
 द्वितीय वर्ष कला :- मराठी.

[जुलै, १९९८ पासून]

सागान्यस्तर : वाङ्. मय प्रकारांचा अभ्यास.

सत्र पहिले - नाटक.

नेमलेली पाठ्यपुस्तके - १] लग्नाची बेडी - प्र. के. अत्रे
 [परसुरे प्रकाशन, मुंबई]

२] ती फुलराणी - पु. ल. देशपांडे,
 [श्रीज प्रकाशन, मुंबई]

सत्र दुसरे - आत्मचरित्र.

नेमलेले पाठ्यपुस्तक - १] माज्या जल्पाची चित्तरकथा.
 -तौ. शांताबाई कुडणाजी कांबळे,
 [सुगाचा प्रकाशन, पुणे]

सत्र पहिले - वाङ्. मय प्रकारांचा अभ्यास - नाटक.

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

१] नाटक या वाङ्. मयप्रकाराचे इतर वाङ्. मय प्रकाराहून असलेले वेगळेपण समजावून घेणे.	ता. का.

०४ |
| २] नाटकाची रचना, तंत्र व प्रकार यांचा स्थूल परिचय करून घेणे. | १३ |
| ३] मराठी नाट्यपरंपरेचा स्थूल परिचय करून घेणे. | ०३ |
| | -----
१० |

ब] घटक विश्लेषण:-

१] "लग्नाची बेडी" व "ती फुलराणी" या नाटकांच्या संदर्भात -	
१] "लग्नाची बेडी" या नाटकाचे कथानक.	०३
२] "ती फुलराणी" या नाटकाचे कथानक.	०३
३] "लग्नाची बेडी" या नाटकातील व्यक्तिचित्रण.	०३
४] "ती फुलराणी" या नाटकातील व्यक्तिचित्रण.	०३
५] "लग्नाची बेडी" नाटकातील संघर्ष.	०३
६] "ती फुलराणी" नाटकातील संघर्ष.	०३
७] "लग्नाची बेडी" नाटकातील संवाद.	०३
८] "ती फुलराणी" नाटकातील संवाद.	०३
९] "लग्नाची बेडी" नाटकाची भाषायैकी.	०२
१०] "ती फुलराणी" नाटकाची भाषायैकी.	०२
११] "लग्नाची बेडी" नाटकाचा प्रारंभ व शेवट.	०२
१२] "ती फुलराणी" नाटकाचा प्रारंभ व शेवट.	०२

३०

एकूण :- १० + ३० = ४०

क] संदर्भ साहित्य :-

- १] गो. मा. पवार "प्रतिष्ठान" नाट्य विशेषांक, एप्रिल, १९७१.
- २] मराठी नाट्यलेखनतंत्राची वाटघाल - अ. वा. कुलकर्णी, विह्वल प्रकाशन.
- ३] नाटक - वृ. रा. सावंत, प्रतिष्ठान, एप्रिल-मे, १९६९.
- ४] मराठी नाटक आणि मराठी रंगभूमी - संपादक - वा. ल. कुलकर्णी.
- ५] स्पर्धा - वि. वा. शिरवाडकर, चेतनी प्रकाशन, अमळनेर.
- ६] अत्र्यांची हास्यप्रधान नाटके - डॉ. शशिकान्त देशपांडे, उमा प्रकाशन, नारायण पेठ, पुणे-३०.
- ७] अत्र्यांची नाट्यसृष्टी - गोखलाळे.
- ८] मराठी नाट्यसृष्टी - वि. पां. दांडेकर.
- ९] सुखनाट्याचे साहित्यरूप - सदा क-हाडे.
- १०] प्र. के. साहित्यदृष्टि व साहित्य विचार - प्रा. रा. ग. जाधव, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
- ११] निवडक अत्रे - कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे.
- १२] आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास [खंड-२] - अ. ना. देशपांडे.

सा कुतरे - वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास - आत्मचरित्र

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे -

	तासिका
१] आत्मचरित्र या वाङ्मयप्रकाराचे इतर, वाङ्मय प्रकारातून असलेले वेगळेपण समजावून घेणे.	०२
२] आत्मचरित्रात्मक साहित्याचे स्वरूप समजावून घेणे.	०२
३] आत्मचरित्रात्मक लेखनाच्या विविध साधनांचा परिचय करून घेणे.	०२
४] आत्मचरित्राच्या संदर्भात सत्यकथनाच्या मर्यादा समजावून घेणे.	०२
५] आत्मकथनात्मक लेखनात सत्य आणि कलात्मकता यांचा मेळ कसा घातला जातो हे जाणून घेणे.	०२
	=====
१०

ब] ध्या. विश्लेषण :-

१] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्राच्या आधारे लेखिकेच्या व्यक्तिमत्त्वाची जाणवणारी व्यक्तिवैशिष्ट्ये.	०४
२] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्राच्या आधारे लेखिकेची लेखनवैशिष्ट्ये.	०४
३] एक सामाजिक व सांस्कृतिक ठेवा म्हणून "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्राचा विचार.	०४
४] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्रातील व्यक्तिचित्रण.	०४
५] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्रातील प्रसंगचित्रण.	०४
६] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्रातील निवेदनशैली.	०४
७] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्रातील कथात्मकता.	०३
८] "माज्या जल्माची चित्तरकथा" या आत्मचरित्रातील संघर्ष.	०३
	=====
३०

एकूण:- १० + ३० = ४०

क] संदर्भ साहित्य - [प्राध्यापकांसाठी]

- १] चरित्र - आत्मचरित्र - अ. म. जोशी.
- २] दलित आत्मकथने - बाबुदेव मुलाटे.
- ३] साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - अंजली सोमण.

- ४] मराठी लेखिका चिंता आणि चिंतन - डॉ. भालचंद्र फडके.
५] स्त्री आत्मकथने - चंद्रकुमार नलगे.
६] चरित्र आणि आत्मचरित्र - सदा क-हाडे [लोकवाङ्मय प्रकाशन, मुंबई].
७] प्रदक्षिणा - नवी आवृत्ती [कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे].
८] साहित्य - अध्यापन आणि प्रकार [वा. ल. कुलकर्णी गौरव ग्रंथ]
संपादक - श्री. पु. भागवत व इतर. मौज प्रकाशन, मुंबई.

द्वितीय वर्ष कला - पराठी.

सामान्यस्तर - उपयोजित मराठी [पर्यायी अभ्यासक्रम]

[जुलै, १९९८ पासून]

- सत्र पहिले - १] संदेशन प्रक्रिया.
===== २] वृत्तापत्रासाठी लेखन.
३] आकाशवाणीसाठी लेखन.
४] दूरदर्शनसाठी लेखन.

- सत्र दुसरे - ५] पधनादय.
===== ६] वाक्यरचनेचे उपयोजन.
७] लेखन शैलीचे घटक. [अलंकार व वृत्ते]

अलंकार - अनन्वय, ससंदेह, अतिशयोक्ती, असंगती, सार,
===== चेतनागुणोक्ती, व्याजोक्ती, विरोधाभास, भांतिमान,
पर्यायीयत.

वृत्ते - अ] अक्षरगणवृत्ते - गंदारमाला, वसंततिलका, मालिनी,
इंद्रवज्रा, उपेंद्रवज्रा.

ब] मालागणवृत्ते - उध्दव, बालानंद, चंद्रकांत, सूर्यकांत,
नववधू.

८] कार्यालयीन लेखनाचे उपयोजन - टिप्पणीलेखन, परिपत्रके,
धोषणापत्रके, इतिवृत्तलेखन.

अ] अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे -
=====

तासिका
=====

- १] भाषिक कौशल्याचे विविध आविष्कार व संपर्क माध्यमे यांचा परस्पर
संबंध समजावून घेणे व उपयोजन करणे. ०१
- २] वृत्तपत्रे, आकाशवाणी व दूरदर्शन या जनसंपर्क माध्यमातील
व्यावसायिक भाष्ये लेखन कौशल्य संपादन करून त्यांचे उपयोजन करणे. ०१
- ३] पधनादयाची लेखन कौशल्ये समजावून घेऊन त्यांचे उपयोजन करणे. ०१
- ४] वाक्यविचार - वाक्यरचना, वाक्यप्रकार, वाक्यबदल इत्यादी
संदर्भात स्थूलपरिचय करून घेणे. ०१
- ५] अलंकार व वृत्ते या लेखन शैलीच्या घटकांचा स्थूल परिचय करून
घेणे व त्यांचे उपयोजन करणे. ०१
- ६] कार्यालयीन लेखनाचे तंत्र समजावून घेणे व त्यांचे उपयोजन करणे. ०१

ब] घटक विश्लेषण - [सत्र - पहिले]
=====

उपयोजित मराठी संकल्पना व स्वल्प.

१] संदेशन प्रक्रिया -

संदेशन प्रक्रियेतील घटक, भाषिक संदेशनाची आवश्यकता, संदेशनाची
माध्यमे, संदेशनाचे आधुनिक प्रकार, संदेशनाची पारंपारिक स्वे.

२] वृत्तपत्रांताली लेखन -

धातमी लेखनाचे तंत्र, स्तंभ लेखन, अंगलेखन, वृत्तिकथा [फिचर], ०७
सदरलेखन.

३] आकाशवाणी/साठी लेखन -

आकाशवाणी : जनसंपर्काचे प्रभावी माध्यम . आकाशवाणी : स्वरूप व ०७
उद्दिष्टये, आकाशवाणीसाठी लेखनाचे तंत्र व वैशिष्टये, आकाशवाणी-
साठी सदरलेखन, वृत्तिकालेखन, नवीनाद्यलेखन, भाषण, संवाद यांचे
लेखनतंत्र व उपयोजन.

४] दूरदर्शनसाठी लेखन -

दूरदर्शनाची माध्यम विशिष्टता, दूरदर्शनाची भाषा व लेखनतंत्र, दूरदर्शन १०
सालिकालेखन, सदरलेखन यांचे सादरीकरणाचे स्वरूप व पथये,
कार्यक्रम समीक्षा.

[सत्र - दुसरे]

५] पथनाट्य -

पथनाट्याची व्याख्या - निर्मिती व प्रेरणा, महाराष्ट्रातील पथनाट्याचे १०
प्रकार, पथनाट्याचा हेतू, पथनाट्याचे स्वरूप, पथनाट्याचा प्रेक्षक,
पथनाट्याचे विषय, पथनाट्याचे सादरीकरण, पथनाट्याचे लेखनतंत्र,
पथनाट्याची संहिता.

६] वाक्यरचनेचे उपयोजन -

वाक्यरचना, वाक्यरचना दुरुस्ती, वाक्याचे विविध प्रकार, रका १०
वाक्यप्रकाराचा दुस-या वाक्यप्रकारात बदल करणे, वाक्याचे प्रयोगांतर
करणे.

७] लेखनशैलीचे घटक - [अलंकार व वृत्ते]

अ] अलंकार - अनन्वय, ससंदेह, अतिशयोक्ती, असंगती, सार, चेतनागुणोक्ती,
व्याजोक्ती, विरोधाभास, भ्रांतिमान, पर्यायोक्त.
ब] वृत्ते - १] सात्राशणवृत्ते - उध्दव, बालानंद, वंद्रकांत, सूर्यजांत, नववधू
२] अक्षरगणवृत्ते - मंदारमाला, वसंत तिलका, मालिनी, इंद्रवज्रा,
उर्ध्ववज्रा या अलंकार व वृत्तांची लक्षणे, व्याख्या यांचे
ज्ञान व उपयोजन.

८] कार्यालयीन लेखनाचे उपयोजन -

टिप्पणीलेखन, परिपत्रके, घोषणापत्रके, इतिवृत्ते.
या कार्यालयीन कामकाजाच्या संदर्भातील लेखनाचे तंत्र, स्वरूप
व उपयोजन.

एकूण = ८०

क) संदर्भ साहित्य [प्राध्यापकांसाठी]

- १] उपयोगित्त मराठी - उ.प.धि., प्रकाशम, जळगांव.
- २] व्यावहारिक मराठी - पुणे विद्यापीठ प्रकाशम, पुणे.
- ३] व्यावहारिक मराठी - संपा.- पुडे/भारे, निराली प्रकाशम, पुणे.
- ४] व्यावहारिक मराठी - ल.रा.नाशिराबाबादर.
- ५] व्यावहारिक मराठी - संपा.-प्रकाश परब.
- ६] व्यावहारिक मराठी - संपा.-स्नेहल जावरे-स्नेहवर्धन प्रकाशम, पुणे.
- ७] कार्यालयीन पत्रलेखन - मोहन पोतदार.
- ८] सांख्यिक भाषाविज्ञान - निराली प्रकाशम, पुणे.
- ९] संवत् ३ वृत्ती - संपा.-नौ.वास्ता शोखी, निराली प्रकाशम, पुणे.
- १०] मराठी लेखन दर्शन - चंद्रहार जोशी - पेक्षा पब्लिकेशन, पुणे-३०.
- ११] सुगम मराठी व्याकरण लेखन - मो.रा.वाळ्दे.

द्वितीय वर्ष कला - पराठी.
=====

[जुलै, १९९८ पासून]

विशेषत्तर [स्त-१]
=====

मध्ययुगीन गद्य-पद्य वाङ्. मय प्रकारांचा अभ्यास.
=====

सत्र पहिले - नेपलेली पुस्तक-१] तुकारामाचे निवडक अभंग.
[संपा.]प्र. न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

सत्र दुसरे - २] गोविंदप्रभू चरित्र -[संपा.]व. दि. कुलकर्णी
विहसन प्रकाशन, शनिवार पेठ, पुणे-३०.

सत्र पहिले -

तासिका.

अ] अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

१] संत काव्याची निर्मिती प्रेरणा व सांप्रदायिक परंपरेच्या संदर्भात तुकारामाच्या अभंगांचा विचार करणे.	०३
२] "अभंग" या काव्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०३
३] तुकारामाचे जीवनचरित्र व त्यांची अभंगनिर्मिती यांच्यातील परस्पर-संबंध समजावून घेणे.	०३
४] तुकारामाच्या अभंगांचा त्यांची जीवनविषयक दृष्टी, वारकरी संप्रदायाची भूमिका, सामाजिक परिस्थितीच्या संदर्भात केलेली भाष्ये व आत्मारविष्कार इ. दृष्टिकोनातून विचार करणे.	०२
५] तुकारामाच्या अभंगवाणीतील काव्य वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
६] तुकारामाच्या अभंगवाणीला लोकवाणीचे स्वरूप कसे प्राप्त झाले याचा विचार करणे.	०२
	=====
	१५

ब] घटक विश्लेषण :-

१] संत तुकारामाच्या निवडक अभंगातील संत व वैष्णवांविषयीचे अभंग, भक्ती व नाममहात्म्य, साक्षात्कारविषयक निरूपण, प्रापंचिकांना उपदेश इ. विषयक विचार.	०५
२] तुकारामाच्या निवडक अभंगांची वैशिष्ट्ये.	०५
३] तुकारामाच्या अभंगवाणीतील समाजप्रबोधनपर दृष्टिकोन.	०५
४] तुकारामाच्या अभिव्यक्त सौंदर्याची शब्दकला, प्रतिमा योजना, उत्कटता व उत्स्फूर्ततेतून येणारी काव्यात्मकता इ. या पैली वैशिष्ट्यांच्या दृष्टीने अभ्यास.	०५
५] तुकारामाच्या अभंगवाणीतील सुबोधता, सुभाषितात्मकता इ. लोकवाणीशी सादृश्य दाखविणा-या विशेषांचा विचार.	०५
	=====
	२५

एकूण:- १५ + २५ = ४०

क) संदर्भ ग्रंथ -

- १] पाच संतकवी - डॉ. शं. गो. तुळपुळे.
- २] संत वाङ्. मयाची सामाजिक फलश्रुती - प्रा. गं. दा. सरदार.
- ३] अर्भवाणी प्रसिध्द तुकयाची - प्रा. गं. दा. सरदार.
- ४] संतकवी तुकाराम : एक चिंतन - निर्मलकुमार फडकुले.
अजद पुस्तकालय, कोल्हापूर.

सत्र द्वारे -

अ) अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्टे -

	<u>तासिका.</u>
१] मध्ययुगीन मराठी गद्याच्या दृष्टीने "चरित्र" वाङ्. मयाचे महत्त्व विशद करून घेणे.	०२
२] "चरित्र" वाङ्. मयाच्या प्रेरणा व स्वरूप समजावून घेणे.	०२
३] "चरित्र" वाङ्. मयाचा सामाजिक व सांस्कृतिक ठेवा म्हणून विचारकरणे.	०२
४] "चरित्र" वाङ्. मय प्रकाराची वाङ्. मयीन मुल्ये जाणून घेणे.	०२
५] "चरित्र" वाङ्. मय प्रकाराची वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
	<u>१०</u>

ब) घटक विश्लेषण -

१] "गोविंदप्रभु" चरित्रा "चे वाङ्. मयीन गुणविशेष.	०५
२] "गोविंदप्रभु चरित्रा "तील समाजदर्शन	०५
३] "गोविंदप्रभु चरित्रा "तील व्यक्तिचित्रण.	०५
४] "गोविंदप्रभु चरित्रा "तील प्रसंगवर्णन.	०५
५] "गोविंदप्रभु चरित्रा "तील भाषाशैली.	०५
६] "गोविंदप्रभु चरित्रा "तील महानुभावीय तत्त्वज्ञान.	०५
	<u>३०</u>

एकूण :- १० + ३० = ४०

क) संदर्भ साहित्य-[प्राध्यापकांसाठी]

- १] चरित्र व आत्मचरित्र - अ. म. जोशी.
व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
- २] चरित्र व आत्मचरित्र - सदा क-हाडे.
लोहवाङ्. मय प्रकाशन, मुंबई.
- ३] महानुभावीय गद्य वाङ्. मय - य. छ. देशमाडे.
- ४] प्राचीन मराठी गद्य - शं. गो. तुळपुळे.
- ५] महानुभाव पंथ आणि त्याचे वाङ्. मय - शं. गो. तुळपुळे.
- ६] महाराष्ट्र सारस्वत - वि. ल. भावे.

द्वितीय वर्ष कला - मराठी.
=====

[जुलै, १९९८ पासून]

विशेषस्तर - [एत-२]
=====

अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास [१८१८ ते १९२०]
=====

सत्र पहिले - या कालखंडातील निबंध व कादंबरी वाङ्मय
===== [हा अभ्यास या कालखंडातील खाली दिलेल्या लेखांच्या
संदर्भात अपेक्षित आहे].

- १] निबंध - लोकहितवादी, दिग्विजयराव चिपळूणकर, महात्मा ज्योतिबा फुले,
गोपाळ गणेश आगरकर, लोकमान्य टिळक, शि. स. परांजपे.
- २] कादंबरी - रा. शि. गुंजीकर, लक्ष्मणास्त्री हळबे, नारी सदाशिव रिसबूड,
बाबा पद्मनजी, हरिभाऊ आपटे.

सत्र दुसरे - या कालखंडातील कविता व नाट्य वाङ्मय.
===== [हा अभ्यास या कालखंडातील खाली दिलेल्या लेखांच्या
संदर्भात अपेक्षित आहे].

- ३] कविता - केशवसुत, ना. वा. टिळक, विनायक, जालकशी, कवी "डी".
- ४] नाटक - अण्णासाहेब किर्लोस्कर, गो. व. देवल, श्री. कृ. कोल्हटकर,
कृ. प्र. खाडिलकर, राम गणेश मडकरी.

अ] अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्टे -

तासिका

१] या कालखंडातील वाङ्मयीन प्रवृत्ती व प्रेरणा यांचा शोध घेणे.	०२
२] या कालखंडातील सामाजिक, वैज्ञानिक, राजकीय, धार्मिक स्थित्यंतरांचा
वाङ्मयावरील प्रभाव अभ्यासणे.	०२
३] या कालखंडातील वृत्तपत्रे - नियतकालिके यांचा वाङ्मय निर्मिती व
विकासात यांच्याशी असलेला संबंध अभ्यासणे.	०२
४] या कालखंडातील या वाङ्मय प्रकारात मानदंड ठरलेल्या वाङ्मयीन
कृतींचा विशेष परिचय करून घेणे.	०२
५] या कालखंडात वाङ्मयीन अभिरुचीची जडणघडण कशी झाली ते अभ्यासणे.	०२
	=====
	१०

ब] घटक विश्लेषण -

सत्र पहिले - निबंध व कादंबरी वाङ्मय [१८१८ ते १९२०]
=====

१] निबंध वाङ्मय -

अ] मराठी निबंधाचा उगम कसा झाला ते समजून घेणे.	०१
ब] मराठी निबंध लेखनामागील प्रेरणांचे स्वरूप समजावून घेणे.	०२
क] मराठी निबंध वाङ्मयातील विविध विषयांची चर्चा करणे.	०२
ड] या कालखंडातील प्रमुख निबंधकारांची जासगिरी समजावून घेणे.	०५
इ] दर्पण, प्रभाकर, ज्ञानोदय, विविध ज्ञानविस्तार, निबंधशाला, केशरी, काळ
या नियतकालिकाद्वारे झालेली निबंध वाङ्मयाची जडणघडण कशी झाली
ते अभ्यासणे.	०५

२] कादंबरी वाङ्मय -

अ] मराठी कादंबरी वाङ्मय प्रकाराचा उगम कसा झाला ते अभ्यासणे.	०१
ब] मराठी कादंबरी लेखनामागील प्रेरणा व स्वरूप समजावून घेणे.	०२
क] मराठीतील सामाजिक, ऐतिहासिक व उद्बुत्तरम्य या कादंबरी वाङ्मय प्रकाराच्या विवादाचे चित्र अभ्यासणे.	०२
ड] या कालखंडातील प्रमुख कादंबरीकारांची काव्यगिरी समजावून घेणे.	०५
इ] या कालखंडातील काही प्रमुख कादंबऱ्यांचा विशेष अभ्यास करणे.	०५
	=====
	३०

एकूण :- १० + २० = ३०

सत्र दुसरे-

३] कविता -

अ] मराठीतील काव्य वाङ्मय प्रकाराचा उगम कसा झाला ते अभ्यासणे.	०५
ब] मराठी काव्य लेखनामागील प्रेरणा व स्वरूप समजावून घेणे.	०५
क] केशवसुत पूर्व मराठी काव्याचे स्वरूप अभ्यासणे आणि या कालखंडातील नव्या काव्यप्रकारांचा परिचय करून घेणे.	०५
ड] या कालखंडातील प्रमुख कवींच्या काव्यगिरीचा परिचय करून घेणे.	०५

४] नाटक -

अ] मराठीतील नाट्यवाङ्मय प्रकाराचा उगम कसा झाला ते अभ्यासणे.	०५
ब] मराठीतील नाट्य लेखनामागील प्रेरणा व स्वरूप समजावून घेणे.	०५
क] या कालखंडातील पौराणिक, ऐतिहासिक, सामाजिक नाटकांची परंपरा समजावून घेणे.	०५
ड] या कालखंडातील प्रमुख नाटककारांच्या काव्यगिरीचा परिचय करून घेणे.	०५
	=====

एकूण = ४०

क] संदर्भ साहित्य - [प्राध्यापकांताठी]

- १] आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग-१ - अ. ना. देशपांडे. [विहसन प्रकाशन, पुणे].
- २] प्रदर्शना - [नवी आवृत्ती] - डॉ. निन्टनेन्टल प्रकाशन.
- ३] मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ४, ५ संपा. - रा. श्री. जोग-म. सा. परिषद प्रकाशन.
- ४] निबंधमाला - संपा. - श्री. ना. बनहट्टी - दुर्धवार प्रकाशन.
- ५] आगरकर दर्शन - संपा. - रा. प्र. कार्निवल्कर.
- ६] हरिभाऊ : विविध दर्शन-संपा. - म. ना. अदवंत.
- ७] अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका - मं. बा. तरदार.
- ८] मराठी कादंबरी - ल. ग. जोग.
- ९] मराठी कविता - निशिवांत ठकार.
- १०] केशवसुत समग्र कविता - संपा. श्री. पंडित.
- ११] केशवसुत वाङ्मय दर्शन - रा. श्री. जोग.
- १२] मराठी कविता: जुनी आणि नवी - डा. ल. कुलकर्णी - पॉप्युलर प्रकाशन.
- १३] बालकवि - कृ. वा. मराठे - भौम प्रकाशन, मुंबई.
- १४] कुलराणी - कुलमागज - डॉ. निन्टनेन्टल प्रकाशन, पुणे.

- १५] बालकविंच्या निरुगडवितेचे आकलन - रा.ग.साध. - प्रतिष्ठाण, डिसें. ६१.
१६] गडक-यांची संसार नाटके - त्र्य. वि. सरदेसाय.
१७] गडक-यांचे अंतरंग - रा. इं. वाळिंबे.
१८] शरद्वी वाङ्मयाचा अभिनव इतिहास १८०० ते १९२० संघा. -
ग. नां. जोगळेकर - स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.

द्वितीय वर्ष [एस. वाय. पी. ए.]

मराठी विशेष - २

मराठी वाङ्मयाचा इतिहास.

[कालखंड १८१८ ते १९२०]

प्रात्यक्ष प्रश्नपेदी.

सत्र पहिले -

निबंध -

- १] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निबंधकारांची सूची तयार करा.
 - २] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निबंधकारांची सूची तयार करा.
 - ३] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील काही महत्त्वाच्या निबंधकारांच्या निबंधांच्या विषयानुसार वर्गीकरणाचा तक्ता तयार करा.
 - ४] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील महत्त्वाच्या निबंधकारांच्या निबंधांच्या विषयानुसार वर्गीकरणाचा तक्ता तयार करा.
 - ५] मध्याच्या परिस्थितीतील सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, साहित्यिक, धार्मिक इ. क्षेत्रातील समस्यांचे चित्रण करणारे निबंध लेखन करा.
 - ६] एकाच विषयावरील विविध वृत्तपत्रातील अग्रलेखांचे संकलन करून त्याचे भाष्य विश्लेषण करा.
 - ७] १८१८ ते १९२० या कालखंडातील निबंधकारांच्या निबंध विषयक स्वतंत्र पुस्तकाचे परिचयात्मक समीक्षण करा.
- उदा. - "विष्णूपेदी" या विष्णूवाल्मीकि विष्णूकरांच्या पुस्तकाचे परिचयात्मक समीक्षण करा. असे अनेक निबंधकारांवरील प्रश्न.
- ८] आपल्या परिसरातील वृत्तपत्र / नियतकालिक संपादकाची मुलाखत घ्या.
 - ९] आपल्या परिसरातील वृत्तपत्र वार्ताहराची मुलाखत घ्या.
 - १०] आपल्या परिसरातील कथाकार, कवी, कादंबरीकार, नाटककार यांच्या मुलाखती घ्या.
 - ११] तुमच्या परिसरातील पुस्तकालयाला भेट देऊन तेथील कामकाजाची माहिती मिळवून संकलन करा.
 - १२] तुमच्या परिसरातील सार्वजनिक वाचनालयाला भेट देऊन तेथील कामकाजाची माहिती मिळवून संकलन करा.
 - १३] तुमच्या परिसरातील सार्वजनिक वाचनालयाच्या ग्रंथमालांची मुलाखत घ्या.
 - १४] आपल्या परिसरातील ऐतिहासिक, सांस्कृतिक स्थळांना भेट देऊन त्यावरील वृत्तांतात्मक लेखन करा.
- उदा. - १] धुळे येथील राजवाडे संग्रहालय मंडळाला भेट.
२] धुळे येथील वाग्देवता समर्थ मंदिराला भेट.
३] चाळीसगाव जवळील पाटणादेवी येथील शिलालेख भेट.
४] अणवनेर येथील तत्त्वज्ञान मंदिरास भेट.
५] अजिंठा लेणी येथे भेट द्या.

कादंबरी -

- १५] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निवडक कादंबरीकारांची चित्रात्मक सूची तयार करा.
- १६] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निवडक कादंबरीकारांची चित्रात्मक सूची तयार करा.
- १७] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निवडक कादंबरीकारांच्या कादंब-यांच्या विषयानुसार वर्गीकरणाचा तक्ता तयार करा.
- १८] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील मराठी वाङ्मयातील निवडक कादंबरीकारांच्या कादंब-यांच्या विषयानुसार वर्गीकरणाचा तक्ता तयार करा.
- १९] तुमच्या परिसरातील कादंबरीकाराची मुलाखत घ्या.
- २०] १८१८ ते १९२० या कालखंडातील प्रमुख कादंबरीकारांच्या कादंब-यांचा विषयानुसार तक्ता तयार करा.
- २१] १८१८ ते १९२० या कालखंडातील तुम्हाला आवडलेल्या एखाद्या कादंबरीवर परिचयात्मक समीक्षा लिहा.
- २२] १८१८ ते १९२० या कालखंडातील तुम्हाला आवडलेल्या एखाद्या कादंबरीकारावर परिचयात्मक समीक्षा करा.

सत्र दुसरे -
=====

कविता -

- २३] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील निवडक कवींची सूची तयार करा.
- २४] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील निवडक कवींची सूची तयार करा.
- २५] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील निवडक कवींच्या काव्यसंग्रहाची सूची तयार करा.
- २६] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील निवडक कवींच्या काव्यसंग्रहाची सूची तयार करा.
- २७] तुमच्या परिसरातील एखाद्या कवीची मुलाखत घ्या. सुल्यसाधन करा.
- २८] १८१८ ते १९२० या कालखंडातील तुम्हाला आवडलेल्या एखाद्या कवीचे परिचयात्मक/
- २९] या कालखंडातील तुम्हाला आवडलेल्या एखाद्या कवितेचे समीक्षण करा.
- ३०] या कालखंडातील प्रतिष्ठित कवींच्या स्थळाना भेटी देऊन वृत्तांत लिहा.
- उदा:- १] जळगांव जवळील भादली - बातकवी.
२] धरण्याचे बालकवींच्या संदर्भात.
३] धुळे कारागृह विनोबांच्या संदर्भात.
४] वावल जवळील मनुदेवी परिसरात बालकवी उद्यानाला भेट. इ.

नाटक -

- ३१] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील नाटककारांची सूची तयार करा.
- ३२] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील नाटककारांची सूची तयार करा.
- ३३] १८१८ ते १८७४ या कालखंडातील प्रमुख नाटककारांच्या नाटकांची सूची तयार करा.
- ३४] १८७४ ते १९२० या कालखंडातील प्रमुख नाटककारांच्या नाटकाची सूची तयार करा.
- ३५] या कालखंडातील एखाद्या नाटककाराची परिचयात्मक समीक्षा करा.
- ३६] या कालखंडातील एखाद्या नाटकाची समीक्षा करा.
- ३७] तुमच्या परिसरातील एखाद्या नाटककाराची मुलाखत घ्या.

- ३८] तुमच्या परिवारातील नाट्य संस्थेला भेट देऊन नाट्यकर्मींची मुलाखत घ्या.
- ३९] तुमच्या परिवारातील रखाधा सांस्कृतिक मंडळाला भेट देऊन त्यावर वृत्तलेखन करा.
- ४०] रखाधा नाटकाचे नभोनाट्य हांतर करा.

द्वितीय दर्भ विज्ञान
=====

विषय = मराठी
=====

ललित वाङ्.मय व ललित विज्ञान.
=====

सत्र पहिले -
=====

वाङ्.मय प्रकार - कथा.

नेमलेले पुस्तक - मिरासदारी - द.मा. मिरासदार.

कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे-४११ ०३६.

[या पुस्तकातील १ ते १० संख्यांचे कथा अभ्यासाला आहेत]

तासिका.
=====

अ) अध्ययन व अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

१] कथा म्हणजे काय ते समजावून घेणे.	०२
२] कथेचे विविध घटक - कथानक, व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, संघर्ष, भाषाशैली इ. ची माहिती करून घेणे.	०२
३] कथेचे प्रमुख प्रकार - स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
४] मराठी कथेतील स्थित्यंतरे जाणून घेणे.	०२
५] इतर वाङ्.मय प्रकारांपेक्षा कथेचे वेगळेपण कोणते ते समजावून घेणे.	०२
	=====
	१०

ब) घटक विश्लेषण :-

१] "मिरासदारी" कथा संग्रहातील कथांचा आशय व नांडणी.	०६
२] "मिरासदारी" कथा संग्रहातील व्यक्तिचित्रे.	०६
३] "मिरासदारी" कथा संग्रहातील प्रसंगवर्णन.	०६
४] "मिरासदारी" कथा संग्रहातील कथांची वैशिष्ट्ये.	०६
५] "मिरासदारी" कथा संग्रहातील कथांची भाषाशैली.	०६
	=====
	३०

एकूण - १० + ३० = ४०

सत्र दुसरे -
=====

वाङ्.मय प्रकार - चरित्र
=====

नेमलेले पुस्तक - एक होता काचहेर - श्रीणा गव्हाणकर.
राजहंस प्रकाशन, सदाशिव पेठ,
पुणे - ३०.

अ) अध्ययन अध्यापनाची उद्दिष्टे :-

	तासिका. =====
१] चरित्र म्हणजे काय ते समजावून घेणे.	०२
२] चरित्र वाङ्.मयाचे विविध घटक - कथानक, व्यक्तिचित्रण, प्रसंगवर्णन, - संघर्ष, भाषाशैली इ. ची माहिती करून घेणे.	०३
३] चरित्र वाङ्.मय प्रकाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.	०२
४] चरित्र वाङ्.मय प्रकाराचे इतर वाङ्.मय प्रकारांपेक्षा असलेले वेगळेपण समजावून घेणे.	०२
	=====
	१०

ब) घटक विश्लेषण :-

१] " एक होता काव्हेर " मधील आशय व मांडणी.	०५
२] " एक होता काव्हेर " मधील व्यंग्यचित्रण.	०५
३] " एक होता काव्हेर " मधील प्रसंगवर्णन.	०५
४] " एक होता काव्हेर " मधील संघर्ष.	०५
५] " एक होता काव्हेर " चरित्राची वैशिष्ट्ये.	०५
६] " एक होता काव्हेर " चरित्राची आभाशैली.	०५
	<u>३०</u>

एकूण :- १० + ३० = ४०

जुलै, १९२८ पासून बदललेल्या अभ्यासक्रमाच्या वार्षिक
परीक्षांसाठी प्रश्नत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी.

द्वितीय वर्ष कला - मराठी.

साधारण्यस्तर : वाङ्. मय प्रकारांचा अभ्यास.

[लग्नाची वेडी, ती कुलराणी, माज्या जल्माची चित्तरकथा]

वेळ - ३ तास.

एकूण गुण - १००.

सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२] दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत,
विभाग महिला लग्नाची वेडी, ती कुलराणी]

प्रश्न १ अ] लग्नाची वेडी -- दीर्घोत्तरी एक प्रश्न. [दोन पैकी एक] १०
ब] ती कुलराणी - दीर्घोत्तरी एक प्रश्न. [दोन पैकी एक] १०

प्रश्न २ अ] लग्नाची वेडी -
पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात १०
उत्तरे लिहा. [चार पैकी दोन]

ब] ती कुलराणी -
पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे १०
लिहा. [चार पैकी दोन]

प्रश्न ३ अ] लग्नाची वेडी -
पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १०
[चार पैकी दोन]

ब] ती कुलराणी -
पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १०
[चार पैकी दोन]

विभाग द्वारा - [माज्या जल्माची चित्तरकथा]

प्रश्न ४ था. - दीर्घोत्तरी प्रश्न. १५
लिहा

प्रश्न ५ था. - पुढील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे १५
थोडक्यात लिहा. [पाच पैकी तीन]

प्रश्न ६ था. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १०
[चार पैकी दोन]

- द्वितीय वर्ष कला -
=====

सामान्य स्तर - उपयोजित प्रराठी. [पर्यायी अभ्यासक्रम]
=====

वेळ - ३ तास.
=====

एकूण गुण-१००
=====

- सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
=====
- २] दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

- विभाग पहिला -
=====

- प्रश्न १ ला. - दीर्घोत्तरी प्रश्न. १८
किंवा
दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- प्रश्न २ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात १६
उत्तरे लिहा.
उपयोजनात्मक प्रश्न. [सहा पैकी चार]
- प्रश्न ३ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन दीर्घा लिहा. १६
लेखनसंग्रहरीन प्रश्न. [चार पैकी दोन]

- विभाग दुसरा -
=====

- प्रश्न ४ था. - दीर्घोत्तरी प्रश्न. १८
किंवा
दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- प्रश्न ५ वा. - अ] वाक्यरचनेचे उपयोजन. ०८
ब] अलंकार [लक्षण व उदाहरण]. ०४
क] वृत्त [लक्षण व उदाहरण] ०४
- प्रश्न ६ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १६
[चार पैकी दोन]
[कार्यालयीन लेखनावर उपयोजनात्मक प्रश्न]

द्वितीय वर्ष कला - गराठीः

विशेष स्तर - [एस्.-१]

मध्ययुगीन गद्य-पद्य वाङ्मय प्रकारांचा अभ्यास.

[तुकारामाचे निवडक अक्षं, गोविंदप्रभू चरित्र]

वेळ - ३ तास.

एकूण गुण - १००.

सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२] दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

- विभाग पहिला -

- प्रश्न १ ला. - दीर्घोत्तरी प्रश्न. १८
किंवा
दीर्घोत्तरी प्रश्न.
प्रश्न २ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १६
[सहा पैकी चार]
प्रश्न ३ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १६
[चार पैकी दोन]

- विभाग दुसरा -

- प्रश्न ४ था. - दीर्घोत्तरी प्रश्न. १८
किंवा
दीर्घोत्तरी प्रश्न.
प्रश्न ५ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात १६
उत्तरे लिहा. [सहा पैकी चार]
प्रश्न ६ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १६
[चार पैकी दोन]

द्वितीय वर्ष कला- (मराठी)

विशेष स्तर - [एस्.-२]

आर्चाचीन मराठी साइ. म्याचा इतिहास [१८१८ ते १९२०]

वेळ - ३ तातः

एकूण गुण - ८०

- सूचना - १] सर्व प्रश्न आवकप्रमाणे जाणिते.
२] दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

- विभाग पहिला -

- प्रश्न १ का. -अ] दीर्घोत्तरी प्रश्न - दोन पैकी एक. १०
निबंध वा साइ. मय प्रकारावर.
ब] दीर्घोत्तरी प्रश्न - दोन पैकी एक. १०
कादंबरी वा साइ. मय प्रकारावर.
प्रश्न २ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे १०
लिहा.
निबंध वा साइ. मय प्रकारावर. [चार पैकी दोन]
प्रश्न ३ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १०
कादंबरी वा साइ. मय प्रकारावर.
[चार पैकी दोन]

- विभाग दुसरा -

- प्रश्न ४ था. -अ] दीर्घोत्तरी प्रश्न - दोन पैकी एक. १०
कविता वा साइ. मय प्रकारावर
ब] दीर्घोत्तरी प्रश्न - दोन पैकी एक. १०
नाटक वा साइ. मय प्रकारावर.
प्रश्न ५ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात १०
उत्तरे लिहा.
कविता वा साइ. मय प्रकारावर [चार पैकी दोन]
प्रश्न ६ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १०
नाटक वा साइ. मय प्रकारावर [चार पैकी दोन]

द्वितीय वर्ष विज्ञान - प्रश्नी.

दलित आइ. मय इ ललित विज्ञान.

[मिरातदारी, एक होता कर्ण्डर]

वेळ - ३ तास.

एकूण गुण-१००

सूचना - १] सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२] दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

प्रश्न १ ना. - दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१८

किंवा

दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न २ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१६

[सहा पैकी चार]

प्रश्न ३ रा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

१६

[चार पैकी दोन]

- विभाग दुसरा -

प्रश्न ४ था. - दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१८

किंवा.

दीर्घोत्तरी प्रश्न.

प्रश्न ५ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१६

[सहा पैकी चार]

प्रश्न ६ वा. - पुढील पैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

१६

[चार पैकी दोन]

=====